

Rezime Izvještaja guvernera - novembar 2012

Ažurirano: 11.02.2013. godine

U izvještaju Guvernera za novembar 2012. godine konstantovano je da su aktivnosti Centralne banke realizovane u skladu sa planiranim obavezama utvrđenim Programom rada Centralne banke za 2012. godinu.

Prema preliminarnim podacima Monstata, ostvaren je realni pad BDPa od 2,4% u prvom kvartalu, dok je u drugom kvartalu ostvaren realni rast od 0,3% u odnosu na isti period prethodne godine. U trećem kvartalu, u odnosu na isti kvartal 2011. godine nije bilo ostvarenog realnog rasta.

Cijene su u novembru 2012. godine u odnosu na prethodni mjesec zabilježile pad od 0,1%, dok je godišnja stopa inflacije u novembru iznosila 5,2%. Prosječan rast cijena (jedanaest mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine) iznosio je 4,1%.

Industrijska proizvodnja je u periodu januar-novembar 2012. godine zabilježila pad od 9,1% u odnosu na isti period prethodne godine. Pad je ostvaren u sva tri sektora i to: sektoru snabdijevanje električnom energijom, gasom i parom, sektoru vađenja ruda i kamena i sektoru prerađivačke industrije.

Broj dolazaka turista u periodu januar-novembar 2012. godine povećao se za 4,9%, dok se broj noćenja povećao za 4,3% u odnosu na isti period prethodne godine. Prema podacima Monstata, većina vidova saobraćaja je ostvarila pad u periodu januar-novembar 2012. godine u odnosu na isti period 2011. godine. Prevoz robe je smanjen u vazdušnom, željezničkom i drumskom saobraćaju. Kod prevoza putnika došlo je do povećanja u drumskom i vazdušnom saobraćaju, dok je u željezničkom saobraćaju smanjen prevoz putnika. U istom periodu, promet u lukama ostvario je pad od 11,4%, pri čemu je izvoz smanjen za 46,7%, a uvoz smanjen za 11,4%. Šumarstvo je u periodu januar-novembar 2012. ostvarilo pad proizvodnje od 16% u odnosu na isti period prethodne godine, zbog vremenskih nepogoda u februaru i nemogućnosti vršenja sječe u državnim šumama. Prema preliminarnim podacima Monstata, građevinarstvo je zabilježilo pad od 8,9% u prvih devet mjeseci 2012. godine u odnosu na isti period prethodne godine, mjereno efektivnim časovima rada.

Prosječan broj zaposlenih u novembru je iznosio 168.589, što predstavlja pad od 0,1% na mjesečnom nivou i rast od 3,6% na godišnjem nivou. Broj nezaposlenih lica u Crnoj Gori je u novembru iznosio 30.718, što predstavlja rast od 4% u odnosu na prethodni mjesec i rast od 0,5% u odnosu na novembar 2011. godine.

Na kraju novembra 2012. godine, od 51.824 pravnih lica i preduzetnika, njih 12.083 ili 23,3% je bilo u blokadi. U poređenju sa prethodnim mjesecom broj blokiranih pravnih lica i preduzetnika je povećan za 119. Ukupan iznos duga po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa iznosi 434,9 miliona eura, što predstavlja rast od 9,1% u odnosu na prethodni mjesec. Koncentracija duga na dan 30.11.2012. godine je bila relativno velika, jer je 10 najvećih dužnika (0,08% ukupno evidentiranih dužnika), učestvovalo sa čak 25,4% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa. Takođe, 50 najvećih dužnika (0,41% ukupno evidentiranih dužnika) učestvovalo je sa 47,34% u ukupnom dugu po osnovu koga je izvršeno blokiranje računa.

Kapital banaka je u novembru 2012. godine smanjen za 9% u odnosu na kraj 2011. godine. Likvidna aktiva banaka je u novembru iznosila 679,9 miliona eura i bila je za 21,4% viša nego u decembru 2011. godine. Bilansna suma banaka je povećana za 0,4% u odnosu na kraj prethodne godine. Depoziti u bankama su u novembru zabilježili rast u odnosu na decembar 2011. godine za 9,1%. Krediti su u novembru 2012. godine iznosili 1.866,1 milion eura, bilježeći smanjenje od 4,6% u odnosu na decembar 2011. godine. U novembru je došlo do rasta kredita koji kasne sa naplatom za 10,5% u odnosu na decembar prethodne godine. Nekvalitetni krediti su se povećali za 8,4% u odnosu na decembar 2011. godine.

Prosječna ponderisana efektivna aktivna kamatna stopa u novembru 2012. godine je iznosila 9,49%, što predstavlja pad od 0,2 procentnih poena u odnosu na decembar 2011. godine. Prosječna ponderisana pasivna kamatna stopa je iznosila 3,24% u novembru 2012. godine i ostvarila je pad od 0,02 p.p. u odnosu na decembar 2011. godine.

Na kraju novembra 2012. godine obavezna rezerva banaka je iznosila 186,7 miliona eura, što je za 588,4 hiljade eura ili 0,3% više nego u prethodnom mjesecu. Od ukupnog iznosa izdvojene obavezne rezerve, na računu obavezne rezerve u zemlji izdvojeno je 47%, u državnim zapisima 31,9%, a na računu Centralne banke u inostranstvu 21,2%. U novembru 2012. godine sve banke su izdvojile i održavale obaveznu rezervu u propisanom iznosu i nijesu koristile mogućnost da do 50% obavezne rezerve koriste za održavanje likvidnosti.

Na kraju novembra, bruto premija osiguranja iznosila je 4,9 miliona eura na kraju posmatranog mjeseca. U njenoj strukturi i dalje dominiraju premije neživotnog osiguranja (82,9%) dok se ostatak odnosi na fakturisane premije životnog osiguranja (17,1%).

U novembru 2012. godine na Montenegroberzi ostvaren je promet od 2,7 miliona eura kroz 571 transakciju. Ostvareni promet je niži za 63,1% u odnosu na decembar 2011. godine, a za 16,5% niži u odnosu na prethodni mjesec. Berzanski indeks MONEX 20 zabilježio je rast od 2,0% u odnosu na decembar 2011. godine, dok je indeks investicionih fondova MONEX PIF zabilježio pad od 17,1% u odnosu na decembar 2011. godine.

U periodu januar-septembar 2012. godine, prema preliminarnim podacima, deficit tekućeg računa bio je veći za 6% u odnosu na isti period 2011. godine i iznosio je 330,9 miliona eura. Povećanje spoljnotrgovinskog deficita, kao posljedica manjeg izvoza roba (za 15,7%) i povećanja uvoza (za 1,5%), je faktor koji je u značajnoj mjeri uticao na povećanje deficita tekućeg računa. Prema preliminarnim podacima, spoljnotrgovinski deficit je iznosio 1.060,6 miliona eura i za 7,6% je veći nego u prethodnoj godini. Na računu usluga ostvaren je suficit u iznosu od 610,8 miliona eura ili 5,3% više nego u istom periodu 2011. godine, što je doprinijelo ublažavanju spoljnotrgovinskog deficita. Neto priliv stranih direktnih investicija u periodu januar-novembar 2012. godine iznosio je 421,5 miliona eura, što predstavlja rast od 15,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Povećanje priliva rezultat je većeg ulaganja u nekretnine (za 26%) i u formi interkompanijskog duga (za 20,7%). Od ukupnog priliva SDI u posmatranom periodu, vlasnička ulaganja su iznosila 349,8 miliona eura, dok je priliv u formi interkompanijskog duga iznosio 144,6 miliona eura. U strukturi priliva SDI, investicije u preduzeća i banke čine 26,9% ukupnog priliva, interkompanijski dug 27,5%, dok se 39,5% ulaganja odnosilo na nekretnine.

Prema procjeni Ministarstva finansija, u novembru 2012. godine, fiskalni deficit Crne Gore iznosio je 16 miliona eura, dok je u novembru 2011. godine ostvaren deficit u iznosu od 18,2 miliona eura. Deficit budžeta, u periodu januar-novembar 2012. godine, iznosio je 128,6 miliona eura, odnosno 3,9% procijenjenog BDP-a. Izvorni prihodi budžeta Crne Gore iznosili su 93,1 milion eura ili 2,8% BDP-a, što je u odnosu na plan za novembar više za 1,9%. U odnosu na ostvarenje izvornih prihoda u novembru 2011. godine, ostvaren je rast od 9%. Izdaci budžeta iznosili su 109 miliona eura ili 3,3% BDP-a, što je 0,2% više u odnosu na plan za novembar 2012. godine i 5,3% više u odnosu na ostvarenje izdataka u novembru 2011. godine. U novembru kapitalni budžet iznosio je 5,8 miliona eura.

Na dan 30.09.2012. godine, javni dug Crne Gore iznosio je 1.707,2 miliona eura ili 51,3% BDP-a. Od toga, na unutrašnji dug se odnosilo 399,6 miliona eura ili 12% BDP-a, a na spoljni dug 1,307,6 miliona eura ili 39,3% BDP-a.

U cilju podsticanja i očuvanja zdravog bankarskog sistema, kontinuirano je nadgledano i analizirano stanje u bankarskom sistemu Crne Gore.

Upravljanje međunarodnim rezervama vršeno je na principima likvidnosti i sigurnosti, a uspješno su izvršene i aktivnosti u vezi sa ulogom Centralne banke kao fiskalnog agenta. Banke nijesu koristile sredstva obavezne rezerve za likvidnost. Raspoloživost RTGS i DNS sistema iznosila je 100% u novembru.

Centralna banka je uspješno sprovodila aktivnosti vezane za ispunjenje obaveza na putu pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.

Centralna banka je nastavila da na svojoj internet stranici objavljuje podatke o pravnim licima i preduzetnicima čiji su računi blokirani u iznosu većem od 10.000 eura u neprekidnom trajanju dužem od 30 dana, u skladu sa usvojenim Zakonom o dopuni Zakona o platnom prometu u zemlji.

U okviru aktivnosti Guvernera na planu međunarodne saradnje, u novembru su održani sastanci sa ambasadoricom Ukrajine u Crnoj Gori i izvršnom direktoricom Svjetske banke za region. U novembru je održana II sjednica Savjetodavnog odbora CBCG.